De geschiedenis van de regio tussen Arnhem en Nijmegen komt tot leven op de pc en de mobiele telefoon.

Door **Anja Sligter**

Kasteel Doornenburg, waar de tv-serie *Floris* is opgenomen. Foto Raymond Rutting / de Volkskrant

Historie voor onderweg

Eleonora, de vrouw van de hertog Karel van Gelre, laat haar reismantel vallen. Ze is poedelnaakt. Haar man ziet haar ongeschonden huid. Helemaal niet melaats, zoals de roddel hem liet geloven, de reden waarom hij scheidde van tafel en bed. 'Deel het bed met mij', waarschuwt Eleonora van Engeland, of anders loopt het slecht af met het hertogdom.

De blote vrouw is een actrice die voorkomt in het filmpje over het Gelderse kasteel Rosendael op de nieuwe website spannendegeschiedenis.nl. Het is een van de 24 toneelstukjes die zijn opgenomen om het rijke verleden tussen Arnhem en Nijmegen inzichtelijk te maken voor een groot publiek. Op de filmpjes worden oorlogen nagespeeld, draven Romeinse soldaten door bossen en spelen acteurs scènes op de vele Middeleeuwse kastelen na. De regio heeft kosten noch moeite gespaard om zijn wortels op te graven en als 'een toeristische beleving' te presenteren. Iets wat hoogstwaarschijnlijk nog nergens zo uitgebreid en zo hapklaar is gedaan. Is het soms een digitale vorm van het Nationaal Historisch Museum?

Het was zeker een megaproject, zegt directeur Jurtaan de Mol van het Regionaal Bureau van Toerisme Arnhem Nijmegen. 'Alle feiten moesten worden gecheckt, alle beelden worden opgenomen. Maar nu kan iedereen thuis op de computer of onderweg in het gebied op zijn telefoon de belangrijkste gebeurtenissen uit dit gebied tot zich nemen.' De kosten: één miljoen euro.

Wat begon met de populaire Liberation Route, een tocht langs de belangrijkste plaatsen van de bevrijdingsoperatie Market Garden in 1944 (30 duizend bezoekers), is nu uitgebreid met twee nieuwe perioden: de Middeleeuwen en het tijdperk van de Bataven en Romeinen.

Het op locatie bellen van een nummer voor een luisterverhaal langs de route is ingeruild voor de technische mogelijkheden van mobiel internet. Met een druk op de knop komen niet alleen luisterverhalen maar ook alle wetenswaardigheden over 87 plaatsen naar boven. Vaak is er een verrassend filmpje.

Op een vaste computer wijst dit zich vanzelf. De website spannendegeschiedenis.nl geeft qua tekst de uitgebreidste versie. De bezoeker kan aan de hand hiervan of met een gratis gidsje verkrijgbaar bij de VVV's een route uittippelen. Maar ook zonder voorbereiding geeft de smartphone via spgs.nl aan waar de bezoeker zich in het gebied bevindt en welke historische ankerpunten erin de directe omgeving zijn.

Staat hij bijvoorbeeld in Elst, dan maakt zijn mobiel hem attent op de Grote Eerk uit de Middeleeuwen en de tempel uit de tijd van de Romeinen. De tekst op de mobiele versie is beknopt gehouden, maar de luisterverhalen en filmpjes zijn hetzelfde. Ook kan hij een game spelen, krijgt hij toeristische tips en een overzicht van horecagelegenheden in de buurt.

Het is niet zo, zegt De Mol, dat alle historische informatie op een hoop is gegooid louter ter promotie van het gebied. De regio kent een zeer rijke geschiedenis, die in drie tijdslijnen uiteen valt. De bekendste zijn die van de Romeinen en van de Tweede Wereldoorlog, maar zonder de middeleeuwse hertog Van Gelre had Nederland waarschijnlijk niet in deze vorm bestaan. 'Doordat deze vorst vrede sloot met Holland ontstond de Republiek der Zeven Provinciën, waaruit later de monarchie is ontstaan.

Op 30 plaatsen valt deze tijd op te diepen. Van het ongeschonden Duivelshuis uit 1518 in Arnhem, waar burgemeester Pauline Krikke nu kantoor houdt, tot het meest middeleeuwse kasteel Doornenburg, waar de tv-serie *Floris* werd opgenomen. Dit tijdperk komt zelfs vaker voor dan de Romeinse rijk die 'slechts' met zestien plaatsen is bedeeld.

Van de periode van vierhonderd jaar waarin het Romeinse Rijk zich tot aan de Rijn uitstrekte, zijn vanzelfsprekend in legioenplaats Nijmegen de meeste resten gevonden. Hier strandden de Romeinen op hun tocht om Germania te veroveren en sloten ze vriendschap met de Bataven.

Maarnaast steden, wegen en bruggen die zij aanlegden, verrezen er op het platteland ook villa's en tempels en werd de grens (de Rijn) bewaakt door forten. Vooral de filmpjes helpen om deze tijd op locatie tot leven te wekken. Want voor inzicht in een tijd waaruit alleen nog archeologische stukken en brokken resteren, is vaak veel fantasie nodig.

Natuurlijk is het noordelijke deel van de regio al bekend als podium voor de Slag om Arnhem. Maar sinds kort heeft ook het zuiden met de bevrijding van Nijmegen en het vergissingsbombardement zijn plaats in die recente geschiedenis veroverd. De Liberation Route beperkt zich als eerste van de drie tijdlijnen niet tot dit gebied. Binnenkort zal de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog op de Veluwe en in Noord-Brabant ook worden ontsloten.

> Zonder de hertog Van Gelre had Nederland in deze vorm niet bestaan

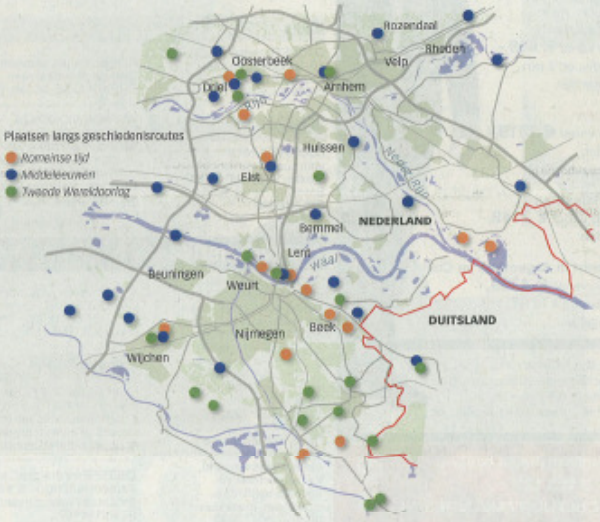

BAGAGE KNOOPPUNTENONTHOUDER

Hij heeft het moeilijk, de kassiekaartenstandaard op de fiets. Eigenlijk deze varianten rukken op: routes die je via applicaties op je smartphone kunt binnenhalen of navigatieapparatuur die je in het blikveld op het stuur kunt monteren. De laatste optie wijst de wielrijder niet alleen de weg, maar registreert tussendoor desgewenst de afgelegde afstand, het gemiddelde, de hartslagfrequentie en het geleverde vermogen. Kom daar maar eens om, met je kaart.

Hij heeft het eigenlijk altijd wat moeilijk gehad, de kaartenstandaard op de fiets. Het attribuut heeft iets pasmartigs, iets statigs. Let op, medeweggebruiker, hier beweegt zich een wat ontdekkingsreiziger voort door veld en beemd. Hem hoef je niks wijs te maken. Hij zoekt zelf wel naar de lommerrijke doorsteek, het stille slingerdijkje, het zandpad langs de houtwal, het ommetje door de eeuwenoude dorpskern. Het zijn dan doorgaans ook geen hardrijders de fietsers die hun kaarten vastklemmen op het stuur. Ze bezitten meestal degelijke rijwielen.

Er bestaat sinds enige tijd wel een eigentijdse versie van de kaartenstandaard, zonder dat de gebruiker zich hoeft te verdiepen in de krochten van apps en Garmins. De Bikepointer – de naam suggereert ten onrechte wel digitale actualiteit – speelt in op de populaire fietsknooppunten, de uit België overgewaaide netwerken die ingestaag tempo de traditionele fietsroutes aan het verdringen zijn.

De Bikepointer is een houder die aan het stuur kan worden bevestigd. De fietser kan er speciale routekaartjes in schuiven, waarop hij van tevoren de nummers van de knooppunten in de gewenste volgorde heeft genoteerd. Het valt immers niet mee zo'n reeks te onthouden. Het noteren op briefjes is niet altijd een oplossing. Ze raken kwijt, verfrommelen of regenen nat, met talrijke stopsonderweg als gevolg. De fabrikant claimt waterdichtheid. Wie een Bikepointer aanschaft krijgt er 15 kaartjes bij, extra setjes zijn voor 2,95 euro te koop.

Ook de Bikepointer is een Belgische vinding. Het houdertje heeft in Nederland tot dusver vooral via de ANWB de weg naar de fietser gevonden. De Vlamingen hebben al een accessoire bedacht, de Bikebag, die al kant-en-klare routes bevat – en bestaat een keus uit vijf varianten – en een bijbehorend gidsje met informatie over en foto's van de bezienswaardigheden onderweg. Een Nederlandse versie bestaat er nog niet.

Zelf routes samenstellen kan ook. De site bikepointer.be bevat een knooppuntencalculator met meer dan 1000 suggesties in Nederland en Vlaanderen. Wie op basis van de knooppuntenkaart in de gewenste regio nummers invult, ziet onmiddellijk de hoeveelheid af te leggen kilometers. De routekaart kan worden geprint en vervolgens in houder in Bijdorp naast.

Gemak dient de fietser, is de gedachte. Maar niet uit te sluiten is dat de kaartenstandaardfietser het toch te veel van het goede vindt. De Bikepointer zal hij te veel als een dirigeant beschouwen. De kaartenstandaardfietser heeft liever zelf het overzicht.

Hij houdt van het wikken en wegen vooraf, de magie van het kleurenpalet op de kaart, de beluhte die uitgaat van een groene opsplitsing van een weggetje, het plezier van de reconstructie eenmaal weer thuis. Kom daar maar eens om bij de Garmin, de app en de Bikepointer.

Rob Sollin

WAT IS HET?
Bikepointer
WAT KOST HET?
€ 5,95
WAT HEBBEN WE ERAAN?
Geeft nummers knooppunter weer